

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Затверджую
Т.в.о. директора Чугуєво-
Бабчанського лісового фахового
коледжу
(наказ від 30.08.2024 №60)

Валерій СОЛОДОВНИК

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**ОРГАНІЗАЦІЯ, ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ
ЛІСОМИСЛИВСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ**

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Освітньо – професійна програма Мисливське господарство

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Укладач: КОСТЕНКО Ірина Петрівна, викладач економічних дисциплін
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського
лісового фахового коледжу.

Програма складена на основі освітньо-професійної програми
Мисливське господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного
ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 205 Лісове
господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією
спеціальності 205 Лісове господарство
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Протокол № 7 від 27.06.2024 р.

Голова циклової комісії Надія ЛІТВІНОВА

Погоджено методичною радою
Чугуєво – Бабчанського
лісового фахового коледжу
Протокол від 28.06.2024 №6

Пояснювальна записка

Мета курсу «Організація, економіка та економічний аналіз лісомисливських господарств» — забезпечити майбутніх фахових молодших бакалаврів у сфері лісового господарства необхідними теоретичними й практичними знаннями з економіки, що є основою ефективного управління лісомисливськими господарствами.

У результаті опанування дисципліни здобувачі освіти повинні:

- ✓ набути навичок економічного обґрунтування діяльності господарств, організації праці та виробництва;
- ✓ навчитися аналізувати господарську діяльність.

Програма передбачає як теоретичні, так і практичні заняття. Для кращого засвоєння матеріалу рекомендується вирішення виробничих задач, участь у дискусіях, ділових іграх, а також використання додаткових джерел — законодавчих актів, спеціалізованої літератури тощо.

Вивчення курсу здійснюється з урахуванням міждисциплінарних зв'язків з такими дисциплінами, як:

- ✓ «Мисливствознавство»,
- ✓ «Товарознавство»,
- ✓ «Основи бухгалтерського обліку лісових і мисливських господарств» та інші.

Курс поділений на три основні розділи:

Розділ 1. Організація діяльності та управління в лісомисливських господарствах — знайомить студентів з принципами організації роботи підприємств і їхньою взаємодією з іншими галузями економіки.

Розділ 2. Економіка та планування лісомисливських господарств — охоплює фінансові показники, методи планування діяльності, розрахунок витрат.

Розділ 3. Економічний аналіз господарської діяльності — вивчає методи аналізу з метою виявлення слабких місць у роботі підприємств і пошуку шляхів підвищення їх ефективності.

Після завершення курсу здобувачі освіти повинні **знати**:

- ✓ основи економіки галузі;
- ✓ структуру витрат та ціноутворення;
- ✓ системи оплати праці;
- ✓ склад і структуру штатного розпису підприємств;
- ✓ принципи технічного нормування, планування і аналізу діяльності;
- ✓ актуальні економічні зміни в країні та галузі.

вміти:

- ✓ виявляти та використовувати резерви зростання продуктивності праці;
- ✓ знижувати собівартість продукції та послуг;
- ✓ підвищувати рентабельність;
- ✓ контролювати дотримання норм та нормативів;
- ✓ здійснювати розрахунки заробітної плати;
- ✓ оформлювати документи на виконання робіт;

- ✓ ефективно користуватися нормативною, довідковою та технічною літературою.

А також набути:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Знання вітчизняної історії, культури та економіки, достатні для розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в соціальній і професійній діяльності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання і уміння з лісівничих дисциплін та досліджень й практичний досвід ведення лісового та мисливського господарства у виробничій діяльності.

СК2. Здатність організовувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК7. Здатність реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень, їх біологічної стійкості, ощадливого використання лісових ресурсів.

СК8. Здатність ефективно оцінювати та використовувати лісову продукцію.

СК9. Здатність розуміти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

СК10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

СК12. Здатність формувати екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля.

Результати навчання (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісгосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН3. Знаходити оптимальні рішення у професійній діяльності, аналізувати та впроваджувати результати лісівничих досліджень.

РН6. Застосовувати знання із економіки, законодавчих актів, нормативно - довідкових матеріалів, організаційно-управлінської документації для ефективної організації виробництва.

РН14. Спілкуватись державною та іноземною мовами, у тому числі з професійних питань.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ЕКТС. Кількість годин може змінюватися відповідно до діючого навчального плану.

Форма підсумкового контролю успішності навчання ЕКЗАМЕН

2 Орієнтовний тематичний план

№ з/п	Назви розділів та тем	Кількість годин				Самостійні
		Всього	В тому числі		Самостійні	
			аудиторні	з них		
				Теоретичні	Практичні	
	Вступ.	1	1	1	-	-
	Розділ 1. Організація діяльності та управління в лісомисливських господарствах.					
1	Тема 1.1. Організація ведення лісомисливських господарств.	6	4	4	-	2
2.	Тема 1.2. Мисливське упорядкування в мисливських господарствах.	14	10	6	4	4
3.	Тема 1.3. Організація господарської діяльності лісомисливських господарств.	6	4	2	2	2
4.	Тема 1.4. Організація грошових розрахунків.	6	4	4	-	2
	Розділ 2. Економіка та планування лісомисливських господарств.					
1	Тема 2.1. Засоби виробництва.	16	12	8	4	4
2.	Тема 2.2. Кадри, продуктивність праці.	4	2	2	-	2
4.	Тема 2.3. Планування діяльності мисливських господарств.	6	2	2	-	4
	Контрольна робота № 1	1	1	1	-	-
5.	Тема 2.4. Організація оплати праці.	9	8	4	4	1
6.	Тема 2.5. Витрати на виробництво та собівартість продукції лісомисливських господарств.	9	7	5	2	2
7.	Тема 2.6. Основи ціноутворення.	7	6	4	2	1
8.	Тема 2.7. Економічна ефективність лісомисливських господарств.	13	11	7	4	2
	Розділ 3. Економічний аналіз господарської діяльності мисливських господарств.					
1.	Тема 3.1. Зміст економічного аналізу.	6	4	4		2
2.	Тема 3.2. Аналіз собівартості та витрат на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт.	6	4	4		2
3.	Тема 3.3. Аналіз фінансових результатів діяльності мисливського господарства та рентабельності.	9	7	3	4	2
	Підготовка до екзамену	30	-	-	-	30
	Контрольна робота № 2	1	1	1	-	-
	Разом:	150	88	62	26	62

3 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Вступ. Предмет і завдання дисципліни «Організація, економіка та економічний аналіз лісомисливських господарств». Поняття про економіку як науку. Елементи і питання економіки.

РОЗДІЛ 1. Організація діяльності та управління в лісомисливських господарствах

Тема 1.1. Організація ведення лісомисливських господарств та користування мисливськими угіддями.

Економічні особливості лісомисливських господарств. Організація та ведення мисливських господарств. Закон України «Про мисливське господарство та полювання». Державне регулювання у галузі мисливського господарства.

Права працівників, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства і полювання.

Тема 1.2. Мисливське упорядкування в мисливських господарствах.

Мисливське упорядкування, його мета та завдання. Об'єкт та цикли робіт з упорядкування мисливських угідь. Категорії складності робіт з мисливського упорядкування. Внутрішньогосподарське та міжгосподарське мисливське упорядкування. Поняття мисливських угідь. Типологія мисливських угідь. Класифікація мисливських угідь за категоріями цінності. Розрахунок середнього класу бонітету. Визначення оптимальної чисельності мисливських тварин. Визначення необхідної кількості кормів та біотехнічних споруд.

Практична робота №1.

Розрахунок середнього класу бонітету. Визначення оптимальної чисельності та щільності мисливських тварин. Визначення необхідної кількості кормів та біотехнічних споруд для мисливських тварин.

Тема 1.3. Організація господарської діяльності мисливських господарств.

Основи організації діяльності мисливського господарства. Обслуговування мисливців, рибалок та туристів. Організація ліцензійного добування тварин, його особливості. Визначення пропускнуєї спроможності мисливського господарства. Формування пасік на базі мисливських господарств.

Практична робота № 2.

Розрахунок пропускнуєї спроможності мисливського господарства.

Тема 1.4. Організація грошових розрахунків.

Поняття грошових розрахунків. Види рахунків в установах банку: поточні, бюджетні, кредитні. Порядок відкриття рахунків в банківських установах. Форми безготівкових розрахунків за продукцію, послуги. Розрахунки платіжними дорученнями. Вексельна форма розрахунків.

РОЗДІЛ 2. Економіка та планування лісомисливських господарств.

Тема 2.1. Засоби виробництва.

Засоби виробництва, їх загальна характеристика та склад. Основні засоби, їх класифікація, структура, облік та оцінка. Знос, амортизація та відтворення основних засобів. Показники використання основних засобів. Шляхи підвищення використання основних засобів.

Оборотні засоби, їх загальна характеристика, склад та структура. Ефективність використання оборотних засобів підприємства. Джерела формування оборотних засобів.

Практична робота № 3.

Визначення середньорічної вартості основних засобів, сум амортизаційних відрахувань, структури. Розрахунок показників використання основних та оборотних засобів.

Тема 2.2. Кадри, продуктивність праці.

Поняття та класифікація кадрів лісового господарства. Поняття про продуктивність праці, показники продуктивності. Шляхи підвищення продуктивності праці. Продуктивність мисливських угідь, шляхи її підвищення.

Тема 2.3. Планування діяльності мисливських господарств.

Сутність та завдання планування. Принципи планування. Форми планування і види планів: перспективні, поточні, оперативні. Виробничо - фінансовий план, його структура. Планування біотехнічних заходів.

Контрольна робота № 1.

Тема 2.4. Організація оплати праці.

Суть та принципи організації заробітної плати, її функції та структура. Мінімальна, номінальна та реальна заробітна плата. Тарифна система та її елементи, коротка їх характеристика. Форми та системи оплати праці. Нарахування та утримання із заробітної плати. Методика складання нарядів-актів на виконання робіт. Преміювання працівників лісового господарства.

Практична робота № 4.

Розрахунок заробітної плати за різними формами та системами оплати праці.

Практична робота № 5.

Розподіл заробітної плати між членами бригади. Складання нарядів – актів на виконання робіт.

Тема 2.5. Витрати на виробництво та собівартість продукції лісомисливських господарств.

Склад та структура витрат на виробництво. Класифікація витрат за ознаками. Класифікація витрат за калькуляційними статтями. Класифікація витрат за економічними елементами. Собівартість. Види собівартості. Шляхи зниження собівартості.

Практична робота № 6.

Розрахунок витрат на окремі види продукції лісомисливських господарств. Визначення собівартості.

Тема 2.6. Основи ціноутворення.

Поняття про ціну. Функції ціни: облікова, стимулююча, розподільча. Структура ціни. Види цін. Фактори, що впливають на рівень цін.

Практична робота № 7.

Розрахунок ціни на окремі види продукції лісомисливських господарств.

Тема 2.7. Економічна ефективність лісомисливських господарств.

Поняття ефекту та ефективності. Економічна суть доходу. Прибуток, порядок визначення прибутку. Функції прибутку. Порядок розподілу і напрями використання прибутку. Оподаткування підприємств лісового господарства. Рентабельність, як відносний показник ефективної діяльності мисливських господарств. Шляхи підвищення прибутку та рентабельності.

Практична робота № 8.

Визначення виручки, прибутку та рентабельності лісомисливських господарств.

РОЗДІЛ 3. Економічний аналіз господарської діяльності в лісомисливських господарствах.

Тема 3.1. Зміст економічного аналізу.

Суть та роль економічного аналізу. Предмет, мета та завдання економічного аналізу. Види економічного аналізу. Технічні прийоми економічного аналізу. Етапи проведення економічного аналізу.

Тема 3.2. Аналіз собівартості та витрат на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт.

Значення аналізу собівартості продукції в підвищенні ефективності діяльності лісомисливських господарств. Основні об'єкти калькулювання та аналізу собівартості продукції (робіт, послуг) лісомисливських господарств. Аналіз собівартості окремих видів продукції мисливського господарства. Аналіз витрат на виробництво за економічними елементами. Аналіз витрат на виробництво за статтями калькуляції.

Тема 3.3. Аналіз фінансових результатів діяльності мисливських торгівельних підприємств та рентабельності.

Зміст та завдання аналізу фінансових результатів діяльності. Аналіз прибутку мисливського господарства. Аналіз і оцінка рівня показників прибутку.

Аналіз показників рентабельності мисливського господарства.

Практична робота № 9.

Аналіз прибутку від реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт.

Практична робота № 10.

Аналіз показників рентабельності мисливського господарства.

Контрольна робота № 2.

4 Критерії оцінювання

Вивчення навчальної дисципліни закінчується здачею екзамену, який оцінюється за 4-х бальною системою:

Оцінки **“відмінно”** заслуговує здобувач освіти, який повністю оволодів програмним матеріалом; самостійно, при дотриманні логічної послідовності, проводить розрахунки, вміє користуватися нормативною літературою, має знання зі спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, вміння робити практичні висновки.

Оцінки **“добре”** заслуговує здобувач освіти, який вільно володіє вивченим матеріалом, але допускає незначні недоліки при відповіді; може застосовувати знання в змінених, нестандартних ситуаціях, вміє користуватися нормативною літературою, але потребує консультацій з боку викладача, виконує практичні завдання, виправляє допущені помилки самостійно.

Оцінка **“задовільно”** виставляється здобувачу освіти виставляється за неповне знання програми та за виконання завдань; який самостійно дає більшість визначень, відтворює значну частину навчального матеріалу, допускає певні помилки в арифметичних розрахунках.

Оцінка **“незадовільно”** виставляється здобувачу освіти, який має низький рівень знань, будує відповідь з кількох простих речень, практичні завдання самостійно не виконує, або виконує не вірно, виконує, лише за допомогою викладача.

5 Засоби діагностики успішності навчання

Перевірка домашнього завдання, відповіді студентів на практичних заняттях, звіти по самостійних роботах, звіти по індивідуальних завданнях, виконання письмових та контрольних робіт, економічних диктантів, тестів. Загальний комплект тестів з дисципліни по всьому курсу.

6 Рекомендовані джерела інформації

1. Лісовий Кодекс України.
2. Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000р. №1478 – IV.
3. Настанова з упорядкування мисливських угідь. Державний комітет лісового господарства України, Київ, 2002р.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник, Київ – 2006
5. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу, Навчальний посібник, Київ ДП «Видавничий дім «Персонал» 2018
6. Мегедь О.Г. «Бджільництво», Вища школа, К:1987р.
7. Сенько Є.І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства, Навчальний посібник, Київ, «Знання», 2012.
8. Синякевич І.М. Економіка галузей лісового комплексу. Світ, Львів, 1996р.
9. Філімоненков О.С. «Фінанси підприємств». Київ, 2000р.
10. Чумаченко М.І. «Економічний аналіз», Київ, 2003р.
11. Кулішов В.В. «Економіка підприємства», Львів “Магнолія-Плюс”, Львів, 2006р
12. Організація та управління лісгосподарським виробництвом : навч. посіб. /Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок. – Житомир : Євро - Волинськ, 2022. – 448 с. https://drive.google.com/drive/folders/1UWyV3ZNFy01b_Vzh6b0ZW-y0yRM-W-uA
13. Склярук Н. І. Економіка і фінанси підприємства : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент / Н. І. Склярук, Г. А. Жовтяк, Г. І. Базецька ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова : ХНУМГ

ім.О.М.Бекетова,2023.–201с.

https://drive.google.com/drive/folders/1UWyV3ZNFy01b_Vzh6b0ZW-y0yRM-W-uA

Інтернет ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - офіційний сайт Кабінету Міністрів України
3. <https://stat.gov.ua/uk> - офіційний веб-сайт Державної служби статистики
4. <https://forest.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Державного агентства лісових ресурсів України.
5. <https://e-forest.gov.ua/> - офіційний веб-сайт ДП «Ліси України».

Рецензія

на навчальну програму дисципліни “Організація, економіка та економічний аналіз лісомисливських господарств” для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр», підготовлену викладачем Костенко Іриною Петрівною

Представлена на рецензію навчальна програма дисципліни складається з таких розділів: пояснювальна записка, орієнтовний тематичний план, зміст дисципліни, критерії оцінювання знань, рекомендовані джерела інформації.

Пояснювальна записка містить в собі головну мету вивчення даної дисципліни, основні вимоги до знань і навичок студентів, а також компетентності.

Орієнтовний тематичний план складається з 3 розділів, які охоплюють базовий навчальний матеріал з дисципліни. Навчальні години розподілені за видами занять: теоретичні, практичні; передбачено години для самостійного вивчення дисципліни.

В навчальній програмі висвітлено основні питання кожної теми, визначено тематику практичних робіт. Список літератури, рекомендованої для вивчення дисципліни, включає закони, підручники, довідниковий матеріал, інтернет ресурси.

Критерії оцінювання знань студентів складені на основі Положення про критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Чугуєво-Бабчанському лісовому фаховому коледжу.

Дана навчальна програма дисципліни “Організація, економіка та економічний аналіз мисливських господарств” відповідає основним вимогам щодо складання документів такого типу і рекомендується до використання в навчальному процесі коледжу.

Рецензент

О.О. Недбай